

gyermekirodalmi lap
2025. február

NAPSUGÁR

CSILI-CSALI CSALAMÁDÉ

Maszk mögé bújunk, fura ruhákba öltözünk. Búcsúztatjuk és sajnáljuk a telet, bár nem volt bőkezű a hóval. Kicsit tartunk tőle, hogy tavasszal lefagyasztja a rügyeket.

A Napsugár oldalain emlékekről mesélünk, titkok után kutatunk a pincében. Unalomról, lelkesedésről szólunk, Mátyás királlyal párbeszédbe elegyedünk. Kószabósza Csehországba kalauzol bennünket, Pinokkió kimentti Dzsepettót a cet gyomrából.

Meglátogatjuk a geryeszegi Teleki-kastélyt, farsangi bőségvarázslásról olvassunk, feltáruznak a hetes szám rejtelmek. Bokszi és farsangi álcákról regélünk, levelezünk, meglessük a fakopáncsot, a medvét, a sünt.

Farsangoljatok jókedvűen mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: HATHÁZI REBEKA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXIX. évfolyam 756. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,

RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

ÁRA 9 LEJ

TÁMOGATÓINK:

KALI KINGA

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

1. rész

Volt egyszer, hol nem volt, hegyen innen, völgyön túl, de lehet, hogy mégiscsak itt a közelben, volt egy kislány, aki a családjával egy olyan városban lakott, amivel labdáztak a hatalmasok. A város régen egyik országhoz tartozott, aztán egy másik országhoz csatolták – sok bizonytalanságot okozva ezzel minden benne lakó embernek, felnőtteknek és gyermeknek, nemzedékeken át.

A kislány családja is megsínylette ezeket az időket: a szülők gondterheltek voltak – a napi munkán kívül alig jutott másra idejük, kedvük pedig még annyira sem. A nagyszülők, akik már háborút is láttak, mindig a legrosszabbra készültek, roppant tartalékokat halmoztak konzervekből, szalonnából, lisztből és olajból, de szappant, gyufát meg gyertyát is szereztek, amennyit csak bírtak. Nem lehet tudni, mi jön, mondták. Azért békességesen éltek, derűsen majdhogynem – családi estéiket az elkoppanzott gyertya illata lengte be...

A kislány, bár gyakran játszott az utcán a környékbeli gyerekekkel rövidnadrágos nyári délutánokon, mégis többnyire magányos volt. Édesapja mindennap elvitte őt az óvodába, ami egy távoli városrészben volt, félórás buszútra az otthonuktól. Az óvodaépület egy réges-régi udvarház volt, amolyan kis kastélyféle. Kacsaringós kőlépcső vezetett fel a bejáratához, hátul pedig hatalmas almáskert terpeszkedett. A kislány szülei azt akarták, hogy gyermekük legalább ilyen módon megtapasztalja a bőséget, lássa, hogy másféle helyeken is lakhatnak emberek, nem csak kocka alakú tömbházsorokban, nyüzsgő blokknegyedekben.

Ám így minden reggel messzire el kellett buszozniuk, amit a kislány nagyon élvezett az első

napon. Igazi kirándulás volt. Ámulva nézte az ébredező régi házakat a rozoga járgány piszkos ablakából. Édesapjának azonban nem volt ideje elkísérni őt mindig az óvodáig. Csupán az első napon ment fel vele a kapuig. A következőkben aztán már csak letette őt a buszról, sietve elköszönt, s már buszozott tovább a munkahelyére. A dolgozóból – otthon így hívták egymás közt a szülők munkahelyét – nem lehetett késni. A buszmegállótól az óvodáig vezető útszakaszt a kislánynak mindennap egyedül kellett megtennie.

Ez a meredek utcányi séta azonban minden reggel nagy riadalommal járt. A díszes óvodakastély utcájában ugyanis egy fogatlan, szélesképű, tenyeres-talpas öregasszony lakott, aki naphosszat lesben állt, úgy riogatta az arra járó gyerekeket. Amikor meglátott egy elköszált gyermeket – vagy akár egy olyant, akit nagyobb testvére vagy valamelyik szülője kísért –, izgatottan integetett, nyúlkaált a gyerekek felé, és így kiabált: Ádábékke! Ádábékke!

Félelmetes látvány volt ez távolról is, nem-hogy közvetlen közlől... De a kísérőknek mindig sikerült elkergetni a hadonászó vénasszonyt. Az egy idő után maga elé morogva, imbolyogva állt odébb, ők pedig nyugodtan folytatták útjukat. Az egyedül bandukoló gyerekek azonban nagy bajban voltak – védelmező híján kiszolgáltatva a fagyos réműletnek, ami az utcát uralta reggelente. A kislánynak is egyedül kellett megvédenie magát, de nagyon kicsi volt még, nem tudta, hogyan kell ezt csinálni.

(Folytatjuk)

MOLNÁR KRISZTINA rajza

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

ELMEGY A TÉL

Süt a nap, gyűl az ereje,
olvad a pocsolya jege,
gyengülnek végre a szelek,
az ablak párkányán
napfűrdőznek a verebek.

Február összepakol,
báránnyal telik az akol,
a patakok hátán a jég
vékonyodik, felolvad,
megkékül felettünk az ég.

CSEH KATALIN TÉLUTÓ

Itt van a tél vége,
lám, csupa latyak.
Jön a tavasz, végre,
csönd-kutunk apad.

A nagy folyón, hallod:
zajlik már a jég!
Kikelet jön, trappol?
Kékeres az ég.

Lágyan száll egy felhő,
aztán menekül.
Mire a nap feljő,
a szilaj szél elül.

SZŐCS MARGIT

MANCSODA

Híres hely a mancsoda,
negyven medve jár oda
átvészelné a telet,
amíg jön a kikelet.

Jár a mézbor mancsról mancsra,
esküsznek a síbakancsra,
ilyen jót még nem ittak,
bár tíz téllel megvítak.

– Itt a tavasz! – ujjong Kálmi.
– De nem tudok talpra állni!
Lackó brummant: – Hadd legyen!
Legurulunk a hegyen.

BERTÓTI JOHANNA
TISZTÍTÓ FÉNY

A fény tisztít – mondta apa.
Különös... Hiszen nem szappan...

Átlátszó, és lehetetlen
érinteni. De ő engem

megérinthet, például ha
napfény simiz. Hú, ez furcsa!

Mert azt érzem – hihetetlen! –,
hogy valami tisztul bennem.

SZÁVA CSANÁD
GYERTYALÁNG

Nem értem, a gyertya kis lángja
hogyan visz életet a homályba.
Hogyan lehet, hogy a sötétség
pillanat alatt semmivé ég,

és a helyén megcsillan minden,
és szomorú fekete nincsen,
és ugyanúgy, mint a szobában
bent is csak a lángot csodálom.

◆◆◆ **MESÉK A ZÖLD FOTELBŐL.** Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Találkoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábrival? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

SZÓCS MARGIT

A TŰZVÖLGYI REZERVÁTUM

A pince

A pinceajtó kulcsát sárgarézből öntötték. Ambrusnak nagyon tetszett, cirádákkal díszített feje olyan volt, mint egy figyelő szem. A kulcsfej üregén keresztül nézve a világ néha barátságos volt, máskor titokzatos, gyakran félelmetes. Valahányszor átpillantott rajta, Ambrusnak úgy tűnt, mintha valaki más szemével nézelődne. Később nem engedték játszani vele, apja a nadrágzsebében hordta.

Ám aznap reggel anyja a mosáshoz gyűjtötte a szennyes ruhát, és a kulcsot az asztalra tette. Ambrus lecsapott rá, de apja azonnal elvette tőle.

– Nem gyermek kezébe való! – mondta, és a kulcsot vörös hegekkel borított kezében fogva elsielt, hogy elrejtse.

Ambrus sértetten vette tudomásul, hogy apja még mindig tökmagnak tartja.

Délután Durmit, a macskát hajkurászta, amikor valami nagy csengéssel-bongással a lába elé esett. A kulcs volt az. A macska verte le a pince fölötti, repkénnyel futtatott párkányról. Ambrus körülnézett. Senki sem volt a közelben. Anyja szülői értekezletre a városba utazott. Ambrus attól félt, kitör a botrány, ha szóba kerül rosszul sikerült angol felmérése. Apja nemrég ment el az adománnyal. Azt mondta, későn jön, a kerékpárt is meg kell javíttatni.

A fiú érezte: itt az alkalom. Egyedül hagyták! Megnézheti, mi van odalent. Lement a lépcsőn, a pinceajtó zárjába illesztette a kulcsot. A zár többszöri próbálkozás után engedett. Csikorogva nyílt az ajtó, almaillattal vegyült dohos levegő csapott orrába. Felismerhetetlen tárgyak között botorkált, míg a falat tapogatva megtalálta a villanykapcsolót.

Ambrus nem járt még a pincében. Hiába ajánlkozott, ha zöldségért, gyümölcsért kellett menni, határozottan megtiltották neki. Ezért a pince a világ legtitokzatosabb helyének számított. Míg barátai tengerparti nyaralásról, hegycsúcsokról álmodoztak, ő a pincére gondolt. Végre lejutott! Izgatottan nézett körül.

A résnyi ablakok alatt hordók sorakoztak. Apja értett a borkészítéshez. Az egyik sarokban gyökérszöveget teleltettek homokágyban, hogy megvédjék a kiszáradástól. Jobbra, a fal mentén, emeletes állványokon almák piroslottak, mellettük a fiú felfedezte régi vasszánkóját. A következő sarokban plafonig érő, esernyővázszerű fémszerkezetet pillantott meg. Elindult, hogy megnézze, de megbotlott, és elvágódott. Orrához kapott. Erős fájdalmat érzett. Kezét pirosra festette a vér. A zsebéből előkötört zsebkendőt leejtette. Amint utánanyúlt, látta, hogy egy kiálló fogantyúféleben botlott meg. Bal kezével vérző orrára szorította a zsebkendőt, a jobbal meghúzta a fogantyút. A padlóból

felnyílt egy négyzet alakú rész. Ambrus erőlködve felemelte a nehéz fémlappancsot.

Aknaszerű üreg állt előtte, élelemmel megpakott kosarat pillantott meg benne.

– Az adomány! – kiáltotta.

Gyorsan visszacsukta a csapóajtót. Kijött a pincéből, nehogy hazaérkező szülei ott találják. A kulcsot telefonjával lefényképezte, majd visszatette a párkányra, a borostyánlevelek alá.

A lépcsőn felfelé megtorpant. Eszébe jutott apai nagyapja, aki szerint a lépcsőjárásnak megvannak a szabályai. Ráérősen, megfontoltan kell lépni, a lépcsőfokok titkot őrző kőből vannak kirakva. Valahányszor lépcsőre lépünk, a rejtelmek talpukon át a testünkbe lopakodnak, érzéssé válnak. Az érzések az idegpályákon át a szívkamránkba vándorolnak. Innen a fejünkbe szállnak, gondolattá alakulnak. A lépcsőn való le-fel rohangálás nemcsak balesetveszélyes, hanem az érzéseket is összegabalyítja. Ilyenkor értékes gondolatok helyett zavart és betegséget okoznak. A megfontolt lépcsőjáró előtt azonban titkok tárulhatnak fel. Nagyapja sokat koptatta a pincébe vezető lépcsőt.

Ambrus sajnálta, hogy már nem él, nem faggathatja ki az adományról.

Zaklatottan ért a szobájába. Kedvenc kanáricsaládja sem vidította fel. A hím madár kötelességtudóan hordta a fészken kotló párjának a kalitkába szórt eleséget. A tizennégy nap kotlási időből már csak három volt hátra.

Ambrus kelleetlenül csomagolta ki iskolástás-káját, sűrűn ásítva látott hozzá a matek feladathoz. Nehezen haladt. Kérdések köröztek a fejében. Mit keres anyja gondosan elkészített ételadománya a föld alatti aknában? Azt mondták, rászorulóknak viszik hetente kétszer. Kik azok a rászorulók, akik miatt le kell mondani a legfinomabb falatokról? Ha olyan bőségben élnek, hogy másoknak is adhatnak belőle, miért üres a kamra? Miért nem telik minden nap kedvenc uzsonnájára, kolbászos szendvicstre?

Ambrus gondolataiba merülve észre sem vette, hogy szülei hazajöttek. Anyja hangját hallotta az előszobából:

– Hol vagy, fiam? Beszélünk kell!
(Folytatjuk)

VASS JÓZSEF rajzai

HOGYAN LETT UNALOMSZÜRKEVÁRBÓL LELKESSZÍNESVÁR?

Mit gondoltok, kik éltek Unalomszürkeváron? Ugyanolyan emberek, mint bárhol máshol? Ez állt a helységnévtáblán a település bejáratánál:

UNALOMSZÜRKEVÁR
UNATKOZÓK ÉS UNOTTAK
EGYHANGÚ VÁROSA

Az unatkozók alig várták, hogy végre este legyen, mert akkor nyugovóra térhettek, és az unalom is elpihent lelkükben. A nappal semmit-

tevéssel telt, céltalanul kóvályogtak, vagy csak ücsörögtek. Az unottak minden érdeklődésüket és életkedvüket elvesztették. Naphosszat csak ögyelegtek, lézengtek, ténferegtek, nem tudták, mit kezdjenek magukkal. Csodára vártak, legalábbis arra, hogy valami vagy valaki felrázza őket a tespedtségéből.

Ünige és Ubul ugyanabban a nagy házban laktak Unalomszürkevár belvárosában. Ubul a földszinten, Ünige az első emeleten. Naponta találkoztak és beszélgettek.

– Szia, Ünige – köszönt Ubul. – Unatkozunk együtt?

– Persze! Menjünk a nagy gesztenyefához – mondta Ünige.

– Menjünk – válaszolt unottan a fiú.

A gesztenyefa alatti padra ültek. Egy darabig hallgattak, sűrűn ásítóztak. Ünige megszólalt.

– Felnőtt korunkban is unatkozni fogunk?

– Hát persze. A szüleink is unatkoznak.

– Nem tehetnénk valamit? Jó lenne végre nem unatkozni! – sóhajtott a lány.

– Mit? Van ötleted? – kérdezte Ubul.

– Álmodozunk, ábrándozunk. Arról, hogy fontos dologgal foglalkozunk. Máris jobban érezzük majd magunk! – mondta Ünige.

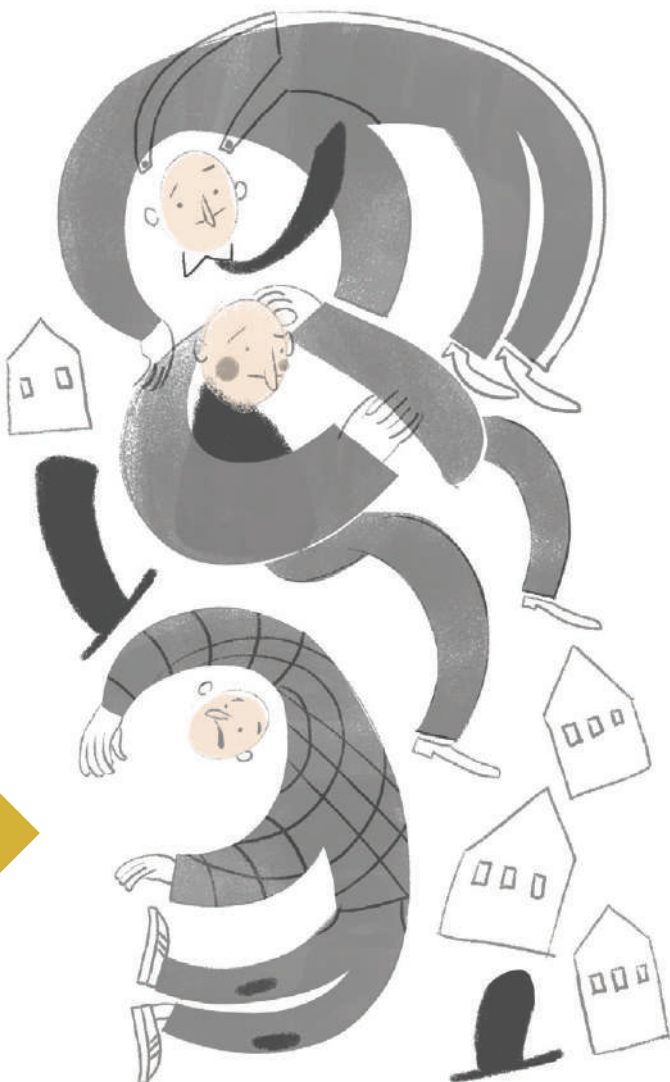
Ubul másképp gondolta.

– Inkább hívjunk egy képzett unaloműzöt, tartson előadást.

– És ő elüzi majd az unalmat, egykedvűséget, kedvetlenséget, egyhangúságot a város lakóinak szívéből? – kérdezte a lány.

– Próba, szerencse! – hangzott a felelet.

Másnap megfogalmazták a meghívót, és elküldték Élményszeredába, a messze földön hí-

SZIA, MÁTYÁS!

Szia, Mátyás!

– Isten áldjon, szép gyermekem! Honnan ismersz? Mi a neved, honnan származol?

– Az enyém is Mátyás, de Matyinak szólítanak. Itt élek, a városban. Naponta kétszer is elmegyek erre, iskolába menet és jövet. A nagyapám többször mesélt rólad és bajtársaidról. Tudom, hogy Fadrusz János készítette a szobrotokat, és olvastam, milyen izgalmas volt, amikor bevontatták a Főtérre ezt a kolosszust. De nem tudom, kellett-e suliba járnod? Milyen volt a gyerekkorod? Valamit olvastam egy Arany János-balladában... És rengeteg mesében benne vagy. Ha látnád a rajzfilmeket, olvasnád a

meséket, mondákat, megmondhatnád nekem, mi igaz és mi nem...

– Halljátok, jó vitézeim? Kinizsi? Szapolyai? Bizonyára jártál a szülőházamban is! Magyar! Báthory! Nézzétek, még él oly emberpalánta a földön, akit érdekelnek elődei! Emeljétek magasra diadalmas zászlóinkat, hadd lobogjanak a februári szélben! Volt egyszer egy művésztörténész, Lyka Károly nevű. Nem hitte, hogy Báthory áll mellettem. Azt gondolta, Fadrusz úr saját képmását adta az ő alakjának. Szerintem mindkettőre hasonlít. A nemes arcél kemény jellemet takar, csak az orr, az orr sokszor kényes pontja az ábrázolásnak...

– A szülőházad utcájában már jártam. Halottam, hogy szinte véletlenül születél itt. A vajdahunyadi várban felújítási munka zajlott, és édesanyád elmenekült a felfordulásból. Az épületben még nem jártam. A táblát elolvastam, és tata azt mondta, nemsokára kiállításra megyünk oda. De milyen zászlók ezek?

– Hét lobogó van. Kinizsi jobb kezével magasra emeli Csehország lobogóját, baljában félig földre hajtva a török birodalmi zászló. Magyar Balázs balkézével dől a Boszniaé. A földön fekszik, hegyével a második lépcsőn, a kis, lófarkas janicsár zászló. Mátyástól balra az egyik fekete seregbeli vezér jobb kézzel emeli az osztrák birodalmi lobogót, baljában lefelé fordítja Bécs városáé, a földön hever még a lengyel zászló. Minderről már 1902-ben is írtak a kolozsvári Történelmi Lapok. Szabó Sámuel 1848-49-es honvéd főhadnagy jegyezte le mindezt. Később egy Funar nevű patrióta polgármester idejében egyes nemzeti színek padokon és személtádkon is megjelentek. De csak múltó divat volt. Most meg úgy látom, az okospad a divat, de a piaci zsvaj nem szűnik, sokszor karácsonyt várva vagy tavaszra áhítózza nyüzsgő a nép. Félek, elvakítja a fény, a csillogás.

– Mesét olvastam egy boldog hercegről. Jó barátja volt egy fecske. Neked hollód van. Kapsz még levelet? Kik írnak neked és mit?

– Hollóim igencsak elszaporodtak, a galambokról, verebekről nem is szólva. Napközben nagy a zaj, nem hallani a szárnyzuhogást. Néha, csendes februári hajnalokon erre jár egy csillogó éjtollú holló. Felszál a templomtoronyra, és azt suttogja: hova lettek a fenyők? Nyáron arról mesél, hány nézelődő vendég fordul meg Vajdahunyadon, Visegrádon vagy a Budai palotában. Elmondja, hogy él most a magyar. Béke van-e a világban. Újabban több rossz hírt kapok, mint jót, de amíg ilyen ifjú emberpalánták járnak-kelnek a kincses városban, abba vetem minden bizodalmam, hogy nem változunk szívtelen okos várossá, hanem őseink és múltunk kincseit is őrizzük szívünkben.

– Mit üzensz a legfiatalabb városlakóknak? Mi a legfontosabb dolog a világon?

– A szív és az őrzött kincs, fiam. És a munka. Tegyenek mindent legjobb tudomásuk szerint. A többit bízzák a Jóistenre. Minden délben, amikor a harang megkondul, gondoljanak arra, hány csatát vívtak az őseik, míg végül győzelmet arattak Nándorfehérvárnál! Hallgassanak zenét, olvassanak, fessenek, táncoljanak, edzék a testet is! Örvendezzenek a farsangi multságok idején, gyűjtsanak fáklyákat, ahogy eddig is! Akkor látni fogom, hogy bennük is jobb, szabadabb jövő szeretetének a tüze lobog, ahogy annak idején a mi hitünknek is ez volt a parazsa.

– Köszönöm, hogy szóba álltál velem, eljövők máskor is, amikor úgy engedi az időm.

– Kísérje utadat a Napsugár! Vagy ahogy ti mondjátok: Szia, Matyi!

– Szia, Mátyás! Isten áldjon, jó királyom!

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

CSEHORSZÁG

Ahoj! = Szia!
Dobry den! = Jó napot!

A Cseh- és Morva-medencét röghegyek ke- reteznek. Itt folyik az Elba és a Morva. A vidék legmagasabb csúcsa az 1603 méteres Sněžka. Más sziklát a szél faragott furcsa alakokká a Cseh-paradicsomnak nevezett tájon vagy Csehország és Lengyelország határán. A nálunk és cseh földön magasló Kárpátok egyazon nagy hegyvonulat részei. Gyomrukából szenet, kaolint, ércet, grafitot bányásznak. A régi vulkánok

nyomán gyógy- és ásványvizeket keresünk, tenger- szemeket és halastavat is találunk. Róka, borz, hiúz, sas kerül utunkba. Zergét alig látunk, viszont madár- daltól zeng az erdő. A bükkfákról bikkmakk hull. Az erdei fenyők magasságban a hársakkal versenyeznek, bár az ezeréves hárs a nyerő.

Túraútvonalon járjuk be a Sumava, a Trebonsko védett területeit. 40 000 kilométernyi kerékpárúton tekerünk. Európa egyik legfiatalabb államát a szlávok már a VI. század óta lakják. A terület neve Nagy-Morvaország,

Cseh Hercegség, Cseh Királyság is volt. Csehszlovákia 1918-ban jött létre, 1993-ban vált ketté. Csehország fővárosa Prága. Óvárosa világörökség, Jókai szerint egyetlen nagyszabású múzeum. Meg- kímélték a háborúk. A Josefov-negyed a X. század óta zsidók lakhelye. Az Újváros központja a Vencel tér. A Károly-hídon érünk át a Moldva túlsó partjára, a várnegyedbe, vagyis a Hradzsinba, a csodás ba- rokk épületek negyedébe. A vár harmadik udvárá- ban látható Kolozsvári Márton és György egyetlen épen maradt alkotása, a XVI. századi Szent György szobor. Prágában keveset időzünk. Csehországban 461 olyan kastélyba látogathatunk, melyek gyerme- keknek is szóló programokkal várnak.

A romosodó, homokkőre épült, fenyvesek közt rejtőző Kokořin várat 1895-ben mentették meg a bontástól. Karlštejn várának gótikus stílusát, Kroměřížnek virágos kertjét csodáljuk, bár tetszik a cár terme, a vadász-, a trón- és az ülésterem, meg a kastélykönyvtár is. Az elbűvölően szép királyi őrhely, a gótikus Hluboká kas- tély Angliára emlékeztet. Valóságos mesevilág Český Krumlov óvárosa. Karlovy Vary évszázados gyógyfür- dőt gyomorbántalmak esetén látogatjuk, vagy ha itt zajló filmforgatáson szerepet kapunk.

Škodába pattanunk és olműtzi pogácsasajtot, kristály- és üvegyöngyöt, polkát járó párokat, morva viseletet keresünk. A déli morvák a bort, a csehek a sört kedvelik. Szívélyes vendéglátók, humoruk páratlan. Kedvencük a foci, a jégközi és a síugrás. Szeretik a káposztát, kacsapecsenyével. Konyhájukban mindig van kömény, majoránna és kapor. Gyakran esznek gombát, pisztrángot vagy pontyot. Lisztből knédli-gombócot, szikkadt zsemléből mazsolás-diós *žemlovkát*, krumpliból *bramborákyt* készítenek. Pontosak, szervezettek. Tízmillióan beszélnek nyugati szláv nyelvüket, a csehet.

Bez práce nejsou koláče = Munka nélkül nincs kalács, vagyis aki nem dolgozik, ne is egyék!

nő = ženi (zseni)
 férfi = muž (muzsi)
 igen = ano
 nem tudom = nevím
 anya = matka
 apa = otec
 úr = pan
 sült kacska = pečená kachna (pecsenyá kacsna)

č (ejtsd: cs)

š (ejtsd: s)

ž (ejtsd: zs)

ě (ejtsd: je)

Írásra a latin ábécé betűit használják és jelekkel egészítik ki. Ebben az oroszokhoz hasonlítanak. Mindig az első szótagot hangsúlyozzák, és nem ismerik a névelőt. Imádják a mássalhangzókat. A szlovákokkal értik egymást, néha ugyanazt mondják:

Strč prst skrz krk! = Nyomd át az ujjadat a torkodon!

A cseh nyelv különleges betűje a ř. *Rz*nek ejtik és 1237-ben írták le először. A nyelvtanban az állatnevek és férfiak hímneműek, a nők és tárgyak nőneműek, semleges nemű bármi lehet. A robot szót Josef Čapek alkotta a régi cseh *robot*a (munka) szóból és testvére, az író Karel Čapek használta először 1920-ban.

A csehek, ha tehetik, olvasnak. Legyünk mi is csehek! *A kisvakond*, *Rumcájsz*, *Moha és Páfrány* vagy *Hangya Peti* történetét böngésszük, majd magyar nyelvű telefonos alkalmazással térképezzük fel az egérke üregét, utána nézzünk cseh bábjátékot vagy rajzfilmet!

Írj nekünk legalább három olyan cseh dologról, melynek feltalálása České Budějovice-hez kötődik!

Összeállította: BERKI TÍMEA

CARLO COLLODI

PINOKKIÓ

6. rész

Pinokkió a tengerparton üldögélt.
Odaúszott hozzá a Delfin, és
elmondta neki, hogy Dzsepettót elnyelte
a Cet. Pinokkió egy kis csónakban
elindult a nyílt tenger felé. Hamarosan
csónakkal együtt őt is elnyelte a Cet.

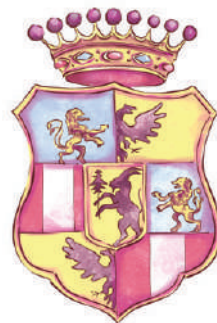

A Cet bendőjében végre találkozott Dzsepettő és Pinokkió. Dzsepettő szomorkodott, hogy képtelenek kiszabadulni, így a Cet hamarosan elemészti őket. Pinokkiónak mentő ötlete támadt. Felugrott a Cet nyelvére, és megcsiklandozta az ínyét. A Cet tüsszentett, erre Dzsepettő és Pinokkió óriási ívben kirepült a bendőjéből.

Rajzolta: MÁRTON ÉVA
Rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK A GERNYESZEGI TELEKI-KASTÉLY

A Maros ékkövét Erdély Gödöllőjeként emlegetik. Az ottani Grassalkovich-kastély építész, Mayerhofer András tervezte, a környék mesteremberei építették. Teleki József idejében készült el. Ha ő szobájából kinézett, akkor a szomszédos, sáromberki kastélyáig is elláthatott. A család férfitagjai kancellárok, miniszterek, politikusok, felfedezők, műkedvelők, könyvgyűjtők, írók, fordítók voltak. A nők közül Teleki Blanka, Teleki Emma és De Gerando Antonina azért tevékenykedtek a XIX. században, hogy a lányok is járhassanak iskolába, tanulhassanak nőnevelő intézetben.

Réges-régen vizesárokkaal körülvett vár, majd helyén palánkkal és falakkal erődített bástya, kaputornyos kastély állt Gernyeszegen. A Garázda, Erdélyi majd a Bánffy családtól került a Telekiek birtokába. Ez a család az idők során református és katolikus, gernyeszegi, gyömrői, újvári vagy somkúti ágra szakadt. Mi most a gernyeszegi Telekikkel ismerkedünk. Ők ideérkezve elbontották a várkastélyt, helyére 1770 és 1803 között barokk palotát építették.

Az elegáns kastély északra néz. Alaprajza U alakú. Középső részén, az ebédlő fölött a legdíszesebb a főhomlokzat. Manzárdos tetőjén kis toronyóra méri az időt. Az ebédlő mennyezetét gyönyörű virágmintás falfestmény borítja, melyről pompás csillárok lógnak. A fából készült ajtó- és ablakkeretek több száz évesek. A kastély szobái egymásból nyílnak, mert a régen nyitott körfolyosó a XIX. század óta zárt. Ma már az udvari oldalszárnyak folyosói is fedettek.

A főhomlokzat alatti boltíves bejáraton lépünk be a kastélyba, melyhez a régi vizesárkon átívelő híd vezet. A hídról a közeli tavat és a Margit-forrást látjuk. A tő partját érdekes, vicces szobrok díszítik. Távolabb, az öreg mocsári cédrus-, a nyír-, platán- és tölgyfák emlékeztetnek a régi angolparkra. Bacchus, Ceres, Júnó, Neptunusz, Pán vagy Vénusz kőszobrát a XX. század elején Budapestről hozatta gróf Teleki Domokos. Derítsétek ki, hogy ki volt Bacchus, Ceres, Júnó, Neptunusz, Pán, Vénusz!

▶ A Teleki Téka cégérét Gulyás Károly rajztanár, könyvtáros tervezte száz évvel ezelőtt.

Neptunusz ▶▶

A családi címerben állatok láthatók. A kiscímerben ágaskodó kecskét a címerpajzson oroszlánok és sasok veszik körül. Az erős állatok és az aranyozott kilencágú grófi korona sem védték a Telekieket a történelem viszontagságaitól. 1849-ben kozák katonák dúlták fel a kastélyt. Száz évvel később, a második világháború végén kifosztották, majd elvette az állam. Tüdőbeteg gyermekeket költöztettek ide, mert korábban az itt lakó Teleki gróf a marosvásárhelyi Orvostudományi Egyetemnek ajánlotta az épületet. Így maradt meg épen néhány cserépkályha, egy fehér porcelánkandalló, egy rézkilincs

az ajtón és három káprázatos üvegcsillár. Az Afrika-kutató Teleki Sámuel vadásztrófeái és 6000 kötetes ódon könyvtára odaveszett. Szerencsére, a család marosvásárhelyi palotájában berendezett könyvtárra vigyáztak, az a Megyei Könyvtár része lett, és ma Teleki Téka néven ismerjük, látogatjuk. A koltói Teleki-kastély, ahol Petőfi Sándor és Szendrey Júlia a mézesheketet töltötte, teljes pompájában megújult, akárcsak a paszmosi.

▶▶▶ Gróf Teleki Sámuel étkezészetének darabjai (karos gyertyatartó, levesestál)

Egyetlenként a sok közül, a geryeszegi kastélyt Teleki Kálmán gróf családja pereskedés útján több mint tíz éve visszaszerezte az államtól. Képzőművészeti alkotótábor, kastélynapokat, konferenciákat, esküvőt, fesztivált is szerveztek itt, de múzeumi szobákat is kialakítottak. A kastély felújítás miatt zárva tart. Alig várjuk, hogy épülve-szépülve viszontláthassuk!

▶▶▶▶▶ **Hány szobája és hány ablaka van a kastélynak? Miért?**

Ha szorgalmasan válaszoltok a rovat kérdéseire, év végén könyvjutalomban részesültök.

Összeállította: BERKI TÍMEA

Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL MASZKOS JÓKEDVNAPOK

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A farsang vízkereszt napjától (január 6.) hamvazószerdáig tart. Szertartásai elűzik a telet, a jó termést elősegítik. A vallásos közösségek szigorú szabályok szerinti életében a farsang a táncmulatságok, bálók, a jókedv, a párválasztás időszaka volt. A szokások látványos elemei az időszak végéhez, farsang-vasárnaphoz, húshagyókeddhez kapcsolódnak. A hamvazószerdát követő napon, torkoscsütörtökön a böjtöt felfüggesztik, hogy a farsangi maradékot elfogyaszthassák.

Télen nem volt mezei munka, ekkor rendezték a fonókat. A maszkázás, beöltözés, farsangi felvonulások mellett dívott az evés-ivás, tánc, mulatozás. Ezek egyik helyszíne épp a fonó volt. A farsang legősibb elemei a hétfalusi csángók boricatáncában és különféle állat-alakoskodásokban maradtak fenn. Háromszéken fonóházi, utcai felvonuló és karneváli szokások őrződtek meg.

Magyarhermányban legénynek, várandós leánynak beöltözött alakoskodók járták a házakat. Szárazajtán batyukáknak nevezték a farsangi maszkosokat. Általában akkor öltöztek be menyasszonynak, vőlegénynek, amikor a fonóházhoz tartozó asszonyok vagy leányok közül valaki nem érkezett meg. A legények maskarába öltözve, csengős szánon nagy zajjal be mentek az otthonmaradt házába. Az ágyból is kiráncigálták, aztán megtáncoltatták, és szánon húzták el őket a fonóba.

Erdővidéki falvakban a fonóházakba kecskemaszkosok is jártak. A kecsketáncoltató csoportban csak férfiak, katonaviselt legények vagy fiatalabb házasemberek vettek részt. A hajdani Kézdiszék katolikus falvaiban temetést kifestő alakoskodók maradtak fenn. A leányok és legények kifordított ruhákban, muzsikaszóval indultak a farsang eltemetésére. Csernátonban a lakodalmas menetet utánzó lovasmaszkázás szokása ma is él.

A Kászoni-medence ősi szokása a bikaütés. A bika a farsang jelképe, cserépfazék fejének széttörésével elűzték a rosszat. Torockón az ostoraikat csattogtató betyárokból, bohócokból, ördögökből, menyasszonyból, vőlegényből és népviseletbe öltözött párokból álló menet Farsang Dömét szamaras szekéren vontatja napjainkban is végig az utcákon. A főtéri itatónál, a vajornál a „pap” búcsúbeszéde és a „kántor” helyeslő szavai után az ördögök eltemetik azt. Mezőségen, Marosmentén az állat, medve-, kecskemaszkos alakoskodás szokása élt.

A farsanghoz termékenység- és termésvarázslás is kapcsolódott. Ilyen volt az, hogy a farsangi mulatságban nagyokat kell ugrani, a húslevesbe hosszú laskát kell belefőzni, hogy nagyra nőjön a kender. Sokfelé elterjedt hit szerint húshagyókedden kell lemorzsolni a vetnivaló kukoricát, vagy bizonyos gyümölcsfákat megmetszeni. Farsangkor zajlik a legtöbb disznóvágás, így az ételek java disznóhúsból készül. A mulatságok kötelező kellékei a csöröge vagy a hagyományos pánkó.

A HETEDIK TE MAGAD LÉGY

A **hét** nemcsak József Attila versének kulcsszáma. Népmeséinkben, regéinkben, szólásainkban oly gyakran szerepel, hogy **hetvenhét** soros szómesébe se férne bele.

A **hetes** szám írásképe merészen ível felfelé: **7**, de megtört csúcsa figyelmeztet, hogy a **tehetség** nemcsak **lehetőség**; célod elérheted, de veszíthetsz is.

Légy kitartó. A mesék hőse **hét nap és hét éjjel** vágat táltos lován, vagy lépked **hétmérföldes** csizmájában **hetedhét ország ellen**, míg elér az Óperenciás-tenger **hetvenhetedik** szigetére. Akár **hét próbát** is kiáll, legyőzi a **hétfejű** sárkányt, hogy elnyerje a királykisasszony kezét, akivel aztán **hét országra szóló** lakodalmat csapnak.

A **hét próba**, a **hét magyar fogás** hajdan a vitézek próbatétele volt. A hagyományainkat eltörlők, nyelvünket rontók rántották le a sárba azt, ami egykor dicsőséget jelentett: ma a **gazember hétpróbás**, nem a hős.

Nem hízelgő a **heten vannak, mint a gonoszok** szólás sem. A túl pajkos gyermek **hétördög**.

Szólásaink zömében azonban a **hét** bűvös szám, isteni mértéket, csúcst, teljességet vagy

Ha költenél s van rá költés,
azt a verset heten költsék...
Kettő vitéz és tudós négy –
a hetedik te magad légy.
(József Attila: A hetedik)

egyszerűen csak sokat jelent: **Isten is megpihent a hetedik napon, hetedik mennyország, hétágra süt a nap, hétpecsés titok, hét határon vagy hetedhét országon túl, hét bő és hét szűk esztendő, hét élete van, hetvenhétyszer** megmondta. Aki sokat alszik, **hétalvó**.

Ha valami kiváló, elsőrangú: **hét nyelven beszél**, vagy **hét vásáron sem találni párját**. Aki csak henceg, azt így gúnyolják: **hét üres faluban sem találni párját**. Aki összevissza beszél, **hettet-havat összehord**. A szolga **hétrét görnyed** ura előtt. Az elszegényedett úr **hétszilvafás nemes**. A **hetedíziglen** azt jelenti: hét nemzedéken át, vagy általánosabban: sok nemzedéken át.

Hétnapos időegységünk a **hét**, első napja a **hétfő**. Aki **hetekig** elidőz valahol, az ott **hetel**.

Ha a hetes szám bűvkörében akarsz maradni farsang idején, öltözz hétfejű sárkánynak, **hétalvónak**, húzz hétmérföldes csizmát, vagy növessz hét singnyi – mit is? Ha kíváncsi vagy, mije volt ilyen hosszú **Hétszünnyű Kapanyányimonyóknak**, olvasd el a *Fehérlófia* című mesét.

SZÓLJ, SZÁM!

1. Foglaljátok rövid mondatokba a **hétből** alkotott szavakat: **hetes, hente, heti, hetenként kétszer, hétköznap, hétszemélyes, hétszeres, hetvenkedik**.

2. Farsangi kirakós. Hét betűből rakjátok ki 17 vagy annál is több szót: **A, Á, C, L, O, R, S**. Akárhány betűt felhasználhattok egy-egy szóhoz, de duplázni és a betű hosszát megváltoztatni nem szabad.

3. Melyik közmondássá vált mesecímet rajzoltuk le? Mit jelent? **Hetet...**

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOROLUNK KI!**

E havi díjazottaink: Csonta Éva, Csíkcsicsó; Lőrincz Csaba, Székelyudvarhely; az erdőszentgyörgyi III. C osztály.

A megfjtéseket honlapunkon közöljük: www.napsugar.ro/category/megfjtések

SZÓ-MÓKA

– Te kergeted azt a kutyát?
– Tekergeti a csoda, meg akarom fogni!

– Mi történik, ha felszáll a páva?
– Megnő a levegő pávatartalma.

– Atilla király kilép reggel a sátrából, körülnéz, és így kiált:
– Hun vagyok?!

◆ ILYEN A SPORT ÖKÖLHARC

MÜLLER KATI rovata

Az ökölvívás vagy bokszt a legrégebb olimpiai küzdősportok egyike. Nők csak 2012 óta indulnak olimpián, bár a sport születésekor ők is versengtek. A bokszt eredete az ókorra nyúlik vissza, ekkor férfi és női párosok is kesztyű és időkorlát nélkül mérköztek a szorítóban. Ez egy négyzet alakú tér. Négy, megfelelően a talajhoz rögzített oszlopon kifeszített kötél sor határolja, ismertebb idegen neve: ring.

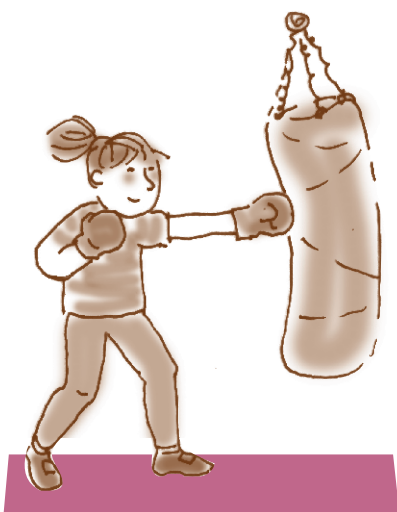
Ilyen a bokszt: két versenyző áll egymással szemben a ringben. Csak az öklüket használva küzdenek, rúgni, birkózni tilos. A párbajt szigorú szabályok szerint, 3–12 menetben, meghatározott ideig vívják. A leginkább 3 perces menetek között rövid szünetet tartanak. A versenyzők a szorító egy-egy sarkában pihennek, edzőjük tanáccsal, itallal látja el őket.

Az ókor után az ökölvívás a XVII. században lett újra népszerű. Ekkor alakultak ki mai szabályai. Azóta a versenyzőket súlycsoportokba osztják, a hasonló súlyúak egymással versenyeznek. Csak az ellenfél testét és fejét érő ütések engedélyezettek. A derék alatti támadás, a könyökkel vagy fejjel bevitt ütés tilos. Az öv alatti ütés helytelenségére célzó szólásunk innen ered.

Az ideális ökölvívó gyors, pontos, erős. Edzésen a bokszzsákokat püföli, mint Sári, és kitartóan ugrókötelezik. Teste izmos, szíve erős, vérkeringése kiváló lesz. A mérkőzésen egy bírót a ringben, 3 pontozóbíró kívülről figyeli a küzdő feleket. Az a bokszoló nyer, aki ellenfelét kiüti, vagy a bevitt ütésekkel elért pontozással győz ellene. Az ütések állni segít a Gyurin látható védőfelszerelés: kesztyű, sisak, fogvédő, speciális cipő, öv.

A Kr. e. III. században Kínában és Indiában elterjedt az ökölvívás egy különös változata: az árnyékbokszolás. A gyakorlók képzeltek ellenféllel küzdöttek. Párbajban sem az ellenfél kiütése, hanem a testedzés és a küzdelem volt a cél.

Az ökölvívás fejleszti a gyermekek személyiségét, erejét, gyorsaságát, ügyességét, önbizalmát, koncentrációját. Ez az iskolai tanulásban is segít. A boksz tiszteletre és céltudatosságra nevel, a félénk gyerek bátrabb lesz, a verekedős fegyelmezettebb.

A HÓNAP KÉRDÉSE

Mit püfölnék edzésen a bokszolók?

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Lejárt a Napsugár Öttusa Bajnokság helyi szakaszára való jelentkezés határideje. Sok sikert a megyei vetélkedőkön! Az országos döntőbe jutott csapatokkal találkozunk Nagyváradon május 23–24-én. A felkészüléshez a versenyszabályzat részleteit honlapunkon megtaláljátok: <https://www.napsugar.ro/xiii-napsugar-ottusa-bajnoksag/>

MASZAT MŰVÉSZ MŰHELYÉBEN FARSANGI ÁLCÁK

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Válasszatok egy színes kartont, amire a fehér papírból kivágott fejformát ragasztjátok. A szemet, orrot, szájat, fület egy másik rajzpapírra rajzoltjátok. Nem kell valóságosnak lenniük, engedjétek szabadon a fantáziátokat. Használjatok erős színű filctollakat, majd vágjátok ki az arc-elemeket. Legalább három darabot cseréljétek el egymás között az osztályban, és kissé elmozdítva őket, ragasszátok a fejre. (A mókás arcokat Bak Márta tanítványai készítették, a kolozsvári zeneiskolában.)

Válogatás az eddig beérkezett munkákból: Csákány Hanna, Zabola (1); Benedek Erika, Csíkszereda (2); Asztalos Krisztián, Gyergyószentmiklós (3); Dobos Mira, Csíkszentdomokos (4); Vajna Zsófia, Nagyvárada (5); Elekes Csilla tanítványai, Gyergyószentmiklós (6); Gombos Réka és Zsófia, Szilágypanit (7).

NYERTESEINK:
a csíkszeredai Petőfi Sándor Általános Iskola III. C osztálya;
Varga Csenge és Varga Dorottya, Sepsiszentgyörgy.

Összeállította: BAK SÁRA

HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!

TALÁLD KI!

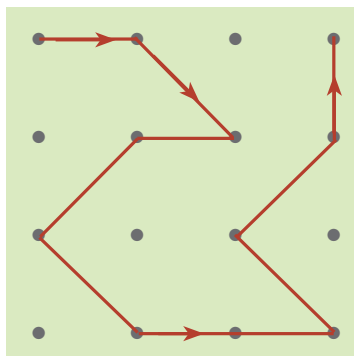
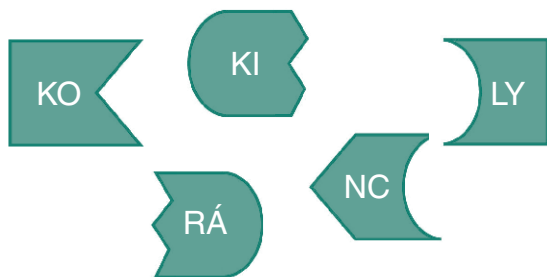
MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon találod.

1 A hagyományos farsangi mulatságok izgalmas pillanata két szereplő tréfás viadala. Nevüket a rejtvényekből tudhatod meg.

Az egyik harcos nevét a fenti nyilak irányát követve, a lenti betűkből olvashatod ki.

Képzeltben illeszd egymáshoz a mozaikdarabokat, és olvasd össze a rajtuk levő betűket. Ő a párbaj másik szereplője.

C	I	Y	A
K	E	B	D
R	Ú	J	G
S	E	V	A

NEVESS VELEM!

- Miért késtél, Peti?
- Mert focimeccsről álmodtam.
- Ezért késtél?
- Igen. Hosszabbítás volt.

- Peti, a kutyádról írt fogalmazásod szó szerint ugyanaz, mint a testvéredé! Mivel magyarázod ezt?

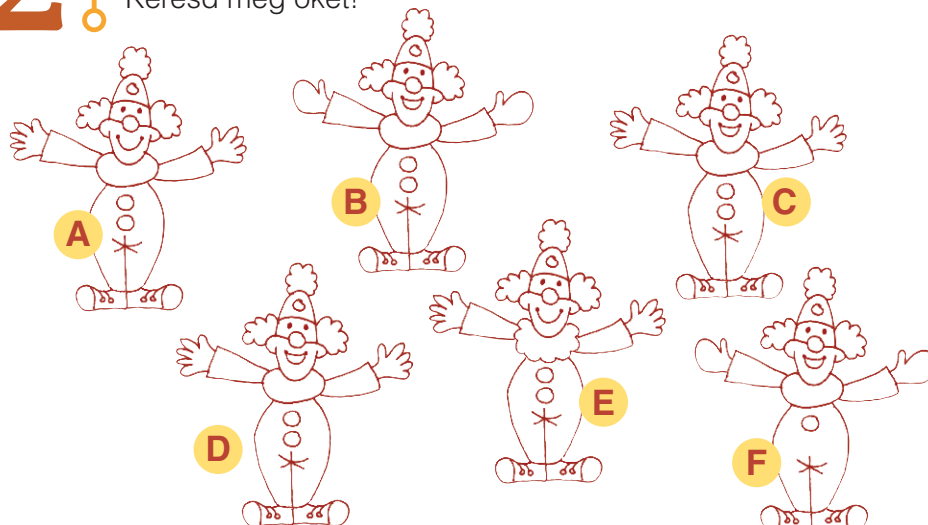
- Azzal, hogy ugyanarról a kutyáról van szó.

- Doktor úr, a bal fülemmel alig hallok – panaszkodik az idős bácsi.

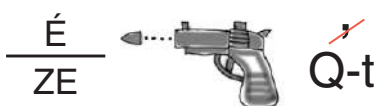
- Ez bizony a korral jár.
- Érdekes, pedig a bal fülem éppen annyi idős, mint a jobb...

- Peti, miért kaptad ezt a rossz jegyet biológiából?
- Mert a tanár rajtakapott, amikor puskáztam: megszámláltam a bordáimat.

2 A hat bohóc közül csak kettő teljesen egyforma. Keresd meg őket!

3 **Böjthe-Beyer Kende**, marosvásárhelyi olvasónk szülővárosa nevezetességét rejtette feladványba.

A melléklet rejtvényjeinek megfejtései:

1. A farkas vagyok; 3. Órás, cukrász, szakács, tanár; 4. Robot;
5. ...kolbász meg a hurka.

A sakkfeladványok megfejtései:

1. a-b) Paul Morphyt számítják az első amerikai sakk-csodagyerekek. Híres játszmáját a párizsi Operaházban játszotta 1858-ban, két francia nemes ellen. Huszonegy évesen már Európában világbajnokként ünnepezték. Londonban Viktória királynő is fogadta. **2. a)** Vxg6#; **b)** vezér-erkély.

REJTVÉNY- PÁLYÁZAT

Donkó László versének utolsó, hiányzó sorát, a rejtvény megfejtését küldd el nekünk, ha pályázni szeretnél egyénileg vagy osztályoddal közösen.

Hóembernek nincs szakálla,
Udvareseprés a szakmája.
Szén a szeme, orra répa,
Szája fésű maradéka.
Friss hóból a hasa, lába –
Nem is jár a maszkabálba.
Mire bál lesz, talán holnap,
.....

VÍZSZINTES

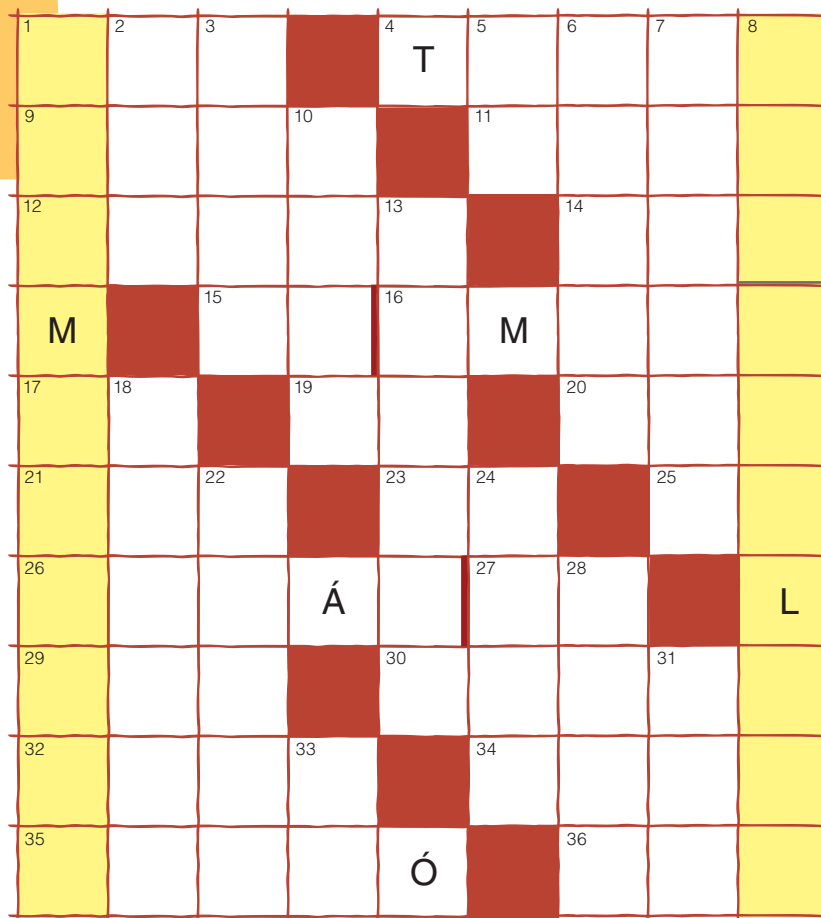
1. Hokizni kezd!
4. Nagyobb helyiség
9. Hatvan perces
11. Majdnem teljesen felás!
12. Lázár ..., meseíró
14. Szeszes ital
15. Ééééé!
16. Női név
17. Rag, a -be párja
19. Kilométer rövidítve
20. Hálóban a labda
21. Rezes a közepén!
23. Indíték
25. Angol tagadás
26. Fentről tudja nézni
27. Irsay Anna monogramja
29. Széken helyet foglaló
30. Iskolai időszak
32. Csinos, tiszta (NETT)
34. Várát Kőműves Kelemen építette
35. Szilvalekvár (KATYÓ)
36. Iskolai bútor

FÜGGŐLEGES

1. A megfejtés első része
2. Szaglószer
3. Fekete ital

5. F!
6. Halkan, félve mond
7. Észrevétlenül távozik
8. A megfejtés második része
10. Divatosság öltözködésben, megjelenésben (SIKK)

13. ..., hanem itt (két szó)
18. Dísznövény (AZÁLEA)
22. Mögött ellentéte
24. Könyvet megjelentet
28. A nemzet
31. Ádám párja
33. Pontyvég!

VAJNÁR ILONA rejtvénye

E havi nyertesek: Ilyés Kristóf, Szilágycseh; Püskösti Petra-Sára, Sepsiszentgyörgy; a csíkszentdomokosi IV. A; a héderfái III.; a magyarái IV. osztály.

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

KÓSZABÓCSZA

postát bont

A **szabadkai** EmArt művészeti műhely vezetője, **Grubanov Martinek Emília** évtizedek óta küldi nekünk tanítványainak érdekes, változatos módszerekkel készülő, igen szép munkáit, s a felhasználásukkal készült apró termékeket, például kedves zsebnaptárat!

▶ **András Janka** quilling-fája, Székelyudvarhely, Bethlen Gábor Iskola

▶▶▶ **Kovács Loránd, Bakk Natália,** Sepsiszentgyörgy

Ősz volt, jön a tél,
mindent hó lep,
minden dér.
Előkerül a korcsolya,
sí és persze hógatyá.
Kesztyű is szóba jöhet,
ha már lila a kezed.
Ha itt a karácsony,
asztalon a kalácsom.
Kántálástól zeng az utca,
a sok boldog arccoska.
Újévben a sok BÚÉK,
farsangkor áll a bál,
tél volt, tél nincs,
tavasz vár!
Komáromi Julianna,
Marosvásárhely

▶▶▶ **lancsó Edina, Dul Katinka,** Olthévíz

NAPSUGÁR -SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink képeslapjaiból az induló tanévben is küldünk azoknak az olvasóinknak, akik rendszeresen írnak, rajzolnak nekünk.

Üdvözléteinket gyűjtsd te is!

▶ A **sarmasági** harmadikosok, **Kocsis Gabriella** tanítványai szerkesztőségünkben jártak. Rajzaik a találkozótól készültek.

▶ **Keresztes Annabella** írása és rajza, Erdő-szentgyörgy

Itt a farsang, itt van már,
fánkot eszünk vígan hát.
Jelmezekbe öltözünk,
vígan mulatunk együtt.

Sok szép jelmez volt a bulin,
kutya, cica és boci.
Bohócnak is öltöztek,
piros orrán nevettek.
Balla Nóra Ivett és
Jeremiás Tímea,
Nyárádszereda

Az idő rövid, de egyáltalán
nem könnyebbít, ez nem segít.

A hercegnő is vár a várban,
de ez nem nyomja a vállam,
mert ez nem rám tartozik.
De az idő még mindig szorít.

Kósa Luca,
Csíkszereda

A kutyám neve Kicsi,
a lába nagyon pici.
Imádja a kaját,
a csontot meg magát.

Ő puha és barátságos,
szőre fekete, néha sáros.
Szeret nagyon futni,
de néha-néha lusti.

Van neki sok labdája,
de mindig szétrágja.
Sokat ugat általában,
mégis ő a világ
legjobb kutyája!

Tóth Jázmin,
Bors

▶ **Miklós Iringó**,
▶ **Vajasdi Csenge**,
▶ Gyergyószentmiklós

Volt egyszer egy kislány, Lackónak hívták. Volt neki egy kis piros gombja, mindig a kabátján tartotta. Egyszer a parkban leesett a gomb, és egy lyukba gurult. Lackó bemászott utána. Ott egy mántól megkérdezte:

- Bocsánat, nem láttál egy piros gombot?
- Nem, de kérdezd meg Tündit, a legkedvesebb tündért – mondta. Lackó addig járt, amíg megtalálta Tündit. Tőle is megkérdezte:
- Nem láttál egy piros gombot?
- De igen! Begurult a templomba.
- Hol találom a templomot?
- Előre, aztán jobbra! – mondta Tündi.

Lackó ment, míg megtalálta a templomot. Bent kereste mindenhol. Az oltár közepén volt.

– Végre megtaláltam – suttozta, mert hát, ugye, templomban volt. Aztán visszament Tündihez, aki visszavarázsolta őt a parkba. Azóta is jól vigyáz a kis piros gombra.

Kulcsár Zenkő, Marosvásárhely

▶▶▶
Vachter Lara,
Mezőfény

SAKKPALOTA

VI. Sakkjátszmák (2.)

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacsvay Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

1.

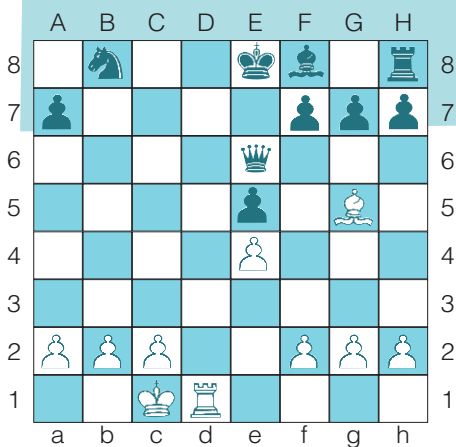
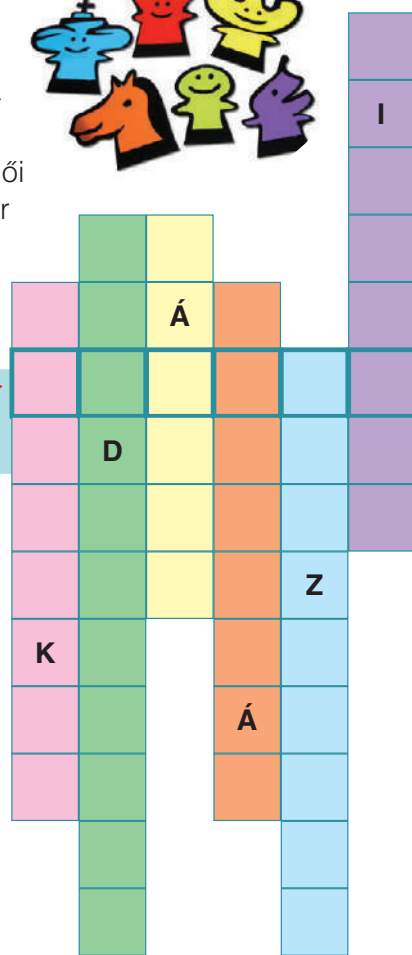
a) Írd be a megadott szavakat a betűhálóba! A jelzett sorban megkapod egy XIX. századi híres sakkozó nevét!

AMERIKAI, OPERAHÁZ, KIRÁLYNŐ, CSODAGYEREK, HUSZONEGY, PÁRIZS

b) Egészítsd ki a mondatokat a betűháló színes szavaival!

Paul -t számítják az első   sakk- -nek. Híres játszmáját a -i -ban játszotta 1858-ban, két francia nemes ellen.   évesen már Európában világbajnokként ünnepelték. Londonban Viktória   is fogadta.

c) A sakktabla a fent említett játszma végjátékát ábrázolja. Írd le sakkírással, hogyan adhatott a sakkozó világgal mattot!

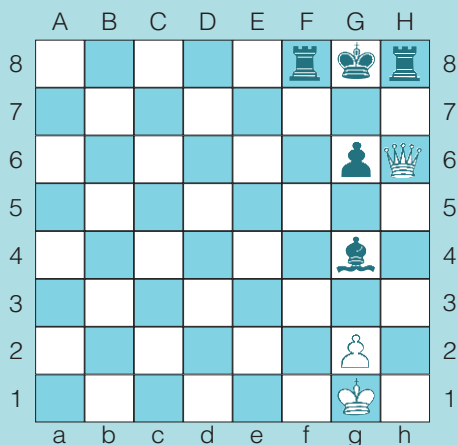

2.

Egy másik játszmában így állt nyeresre.

a) Adj mattot világgal egy lépésben úgy, mint az amerikai csodagyerek! Írd le sakkírással!

b) Keresd meg a Sakkpalota életképen azt a szót, amelynek magánhangzói megegyeznek a mattot adó bábu magánhangzóival!

A feladatok megfejtését a 22. oldalon találd, kivéve az 1. c) feladatét, azt küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

A Találd ki! feladatok megfejtései:

1. Cibere vajda, Konc király; 2. C és D; 3. Zenélő kút.

FARSANG

Vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget.

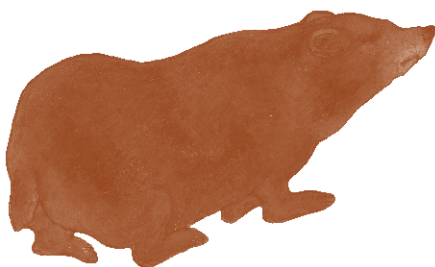
◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA CSŐR, KAROM, TÜSKE

Kedves házigazdánk, **UNIPAN HELGA** sokat sétált távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel felszerelve a szabad ég alatt. A látottakat művészi képeken örökítette meg. Itt olvasható mindaz, amit képeiről elárult nekem. Mert a természet a legjobb tanítómester!

Fagykirály birodalmában nem könnyű az élet. A dermedt téli évszak átvészelésére az állatvilág szűrös fegyvereket fejleszt. Védekezni, kapaszkodni, kotorászni, mászni, kopácsolni kell a túléléshez. Jól felszerelt, télverő hőseink következnek!

Tájainkon gyakran megfigyelhető az erős csőrű, nagy tarkaharkály vagy fakopáncs. A hím tarkóján piros folt, a fiókák egész feje teteje piros. A földön ritkán látható erdei és kerti madár a fakéreg repedéseiből horgocskákkal ellátott nyelvvel húzza ki a rovarlárvákat. Szű után kutatva teljesen megszabadítja a fát az elszáradt kéregtől. A hím és a tojó tavasszal dobol!

Az erdők aljnövényzetében meghúzódó süncsaládok tagjai merev, tüskés gombóccá gömbölyödve átalusszák a telet. Ahhoz, hogy ezt szervezetük kibírja, nyár végén sokat esznek, főleg földi gilisztát, sáskát, madárfiókát, lehullott gyümölcsöt, akár tojást is.

A sün szeptember, október folyamán keres téli menedéket, levél- vagy komposzthalomba fészkel be magát. Ezért is fontos, hogy kertjeinkben, földjeinken ne égessük el az elhullott levelet. A sün hátán öt- hétezer, két-három centiméter hosszú tüske található. Mindegyik egy év után kiesik, és új nő a helyébe.

Erdeinkben, de már településeink utcáin is egyre ismertebb a barna medve. Szeme kicsi, szaglása jó, karma rendkívül erős. Ezek segítségével a bocok bámulatos ügyességgel másznak, az embert azonban messziről elkerülik. December vége és február közepe között a nőstény medve védett üregében 2-3 kölyköt hoz a világra. A medvemama két éven át gondoskodik a bocokról, csak ezután válnak az erős karmú kis jószágok önálló egyedekké. A bocsait gondozó medvemama veszélyes!

▼▼▼
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

Mitől különleges a harkály nyelve?

**E havi díjazottaink: Moré Márk Zsolt, Marosvásárhely;
a nagybányai Németh László Elméleti Líceum IV. osztálya;
a zabolai harmadikosok.**

**A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php**

TÖRD A FEJED, NEVESS VELEM!

A megfejtéseket
a 22. oldalon találod.

1 A nyíllal jelölt mezőkből kiindulva írd be az itt felsorolt szavakat az ábrákba. Figyelj az irányra és az előre beírt betűkre. Ha jól dolgoztál, a sárga sorokból kiderül a jelmezbálon feltett kérdésre érkező válasz.

AGYBAJ, BÉKÜL!, BOGLYA, ESKÜVŐ, FIFIKA, ÓRABÉR, OKOZAT

		O		Ő		Y	A	B	
F	B	É	T	J					Ü

2 A nyilak irányát követve vezesd a farsangoló gyereket a fánkhoz!

- Mitől fogytál le ennyire?
- Hetek óta csak húslevest eszem.
- Sok zöldséggel?
- Nem, két pálcikával.
- ◆ - Miért esznek a franciák csigát?
- Mert nem szeretik a gyors-ételeket!
- ◆ - Miért teszel zöld szemüveget a tehénre?
- Hogy friss fűnek lássa a szénát.
- ◆ A főszakács oktatja a pincértanulót:
- Amikor a sült malacot viszi a vendégeknek, tegyen a szájába egy citromot, a füle mögé pedig babérleveleket.
- Rendben, főnök, de nem fogok nagyon furán kinézni?

**NEVESS
VELEM!**

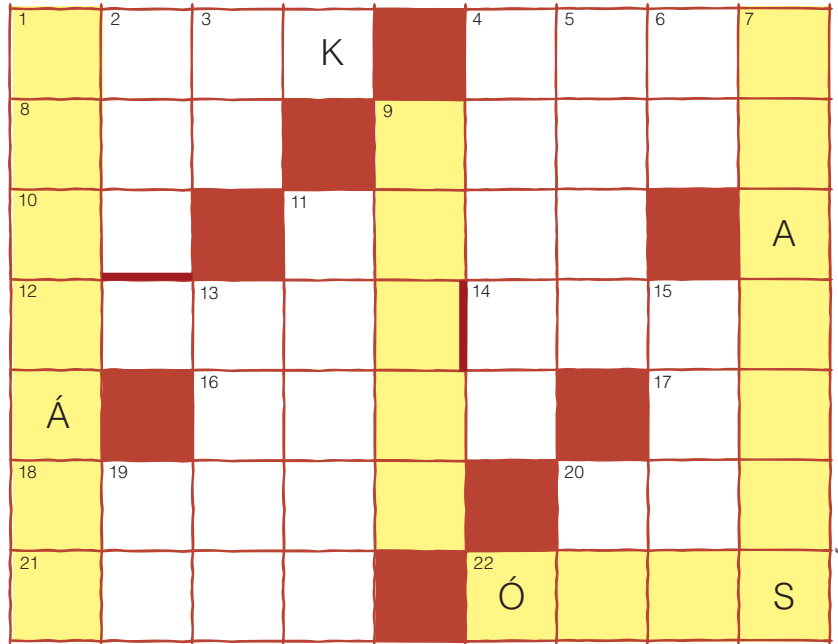

3

Négy farsangi jelmezötlet a keresztrejtvény megfejtése.

VÍZSZINTES

1. Keskeny sáv
4. Apró, fekete fűszer
8. Elő ellentéte
9. Ha becézik, akkor Teri
10. Kicsinyítő képző
11. Eleinte katonás!
12. Vegyi elem (RADON)
14. Nem azok
16. Apróság vége!
17. Énekhang
18. Fejetlen uszár!
20. Vékony deszka
21. Napilap románul
- 22. Jelmezötlet 1.**

VAJNÁR ILONA rejtvénye

FÜGGŐLEGES

1. Jelmezötlet 2.

2. Estevég!
3. Bíró magánhangzói
4. Orvoshoz kell mennie
5. Lop, csen

6. Dó, ..., mi

7. Jelmezötlet 3.

9. Jelmezötlet 4.
11. Vesszőből font tároló-eszköz

13. Mondókaév!

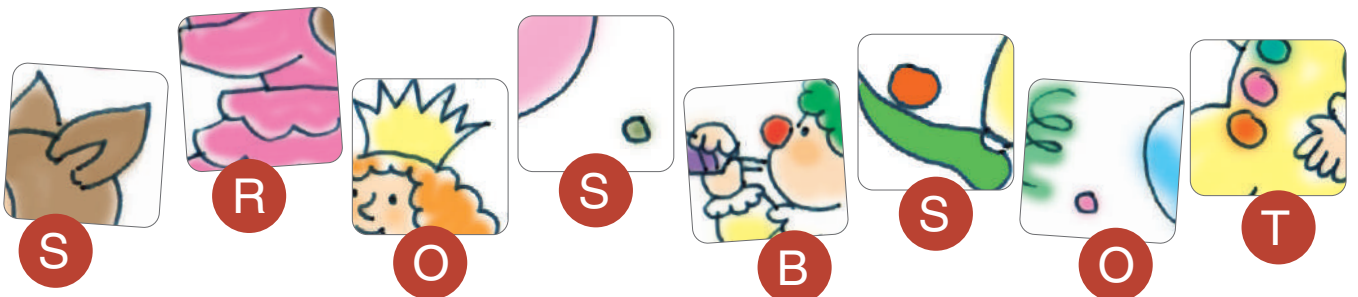
15. Az elején eléáll!

19. Zajos Irén monogramja

20. Üres ler!

4

Keresd meg azt a három kinagyított rajzrészletet, ami nem szerepel a nagy rajzon, húzd át őket. A megmaradt öt betűből egy újabb jelmezötlet alakul ki.

Február hónapja
azért olyan kurta,
fogyatékján már a

5 Minden két betű közé írd be azt a betűt, amelyik az ábécében közöttük áll, majd olvasd össze a beírt betűket. A megfejtés a vers hiányzó sora.

NEVESS VELEM!

J _ L NY _ Ó K _ LY Á _ C A _ B S _ T

LY _ N DZS _ É F _ GY _ Á

GY _ I TY _ Ú P _ S J _ L _ Á

– Hogy köszön a hóember?

– Hó-napot kívánok!

◆ Kívánságműsor a rádióban:

– Jó napot kívánok, egy szép, lassú számot szeretnék kérni!

– Máris! Haaatszááááz-öőötveeenhéééé!

◆ – Nem kérsz egy kis húst?

– Nem. Nagyot kérek!

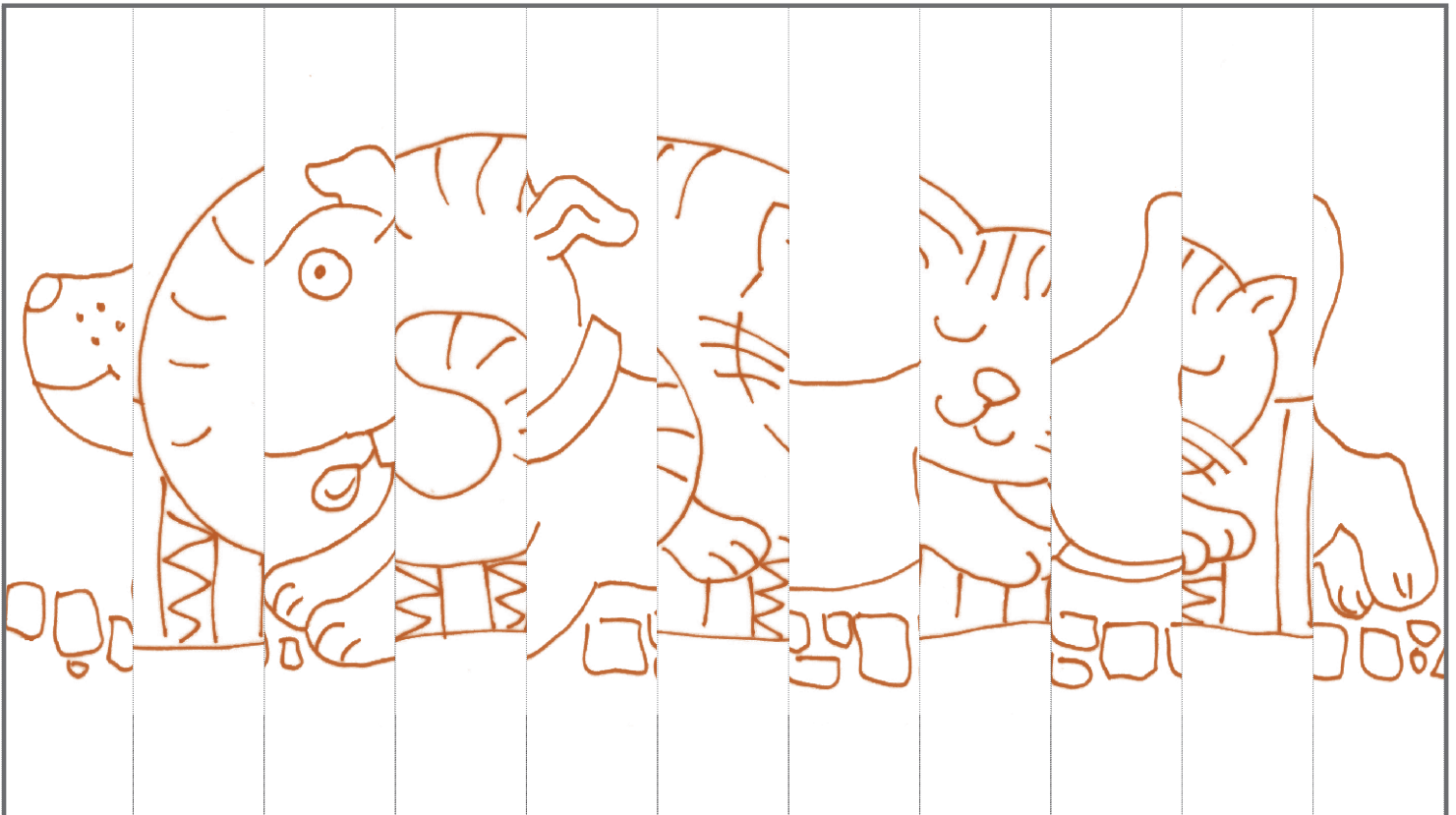
◆ – Mit csinálnál, ha eltévednél az erdőben?

– Hazaszaladnék egy térképért!

EGYSZER ÍGY, MÁSSZOR ÚGY!

A vastag vonal mentén vágd körül, a szaggatottak mentén hajtogasd legyezővé a képet. Nem ugyanazt látod, ha jobbról, illetve ha balról nézed.

Ki is színezheted!

6

Itt a tavasz! Színenként kösd össze a pontokat a számozás szerint.

